

ສາມາດອອກຂ່າວໄດ້ທັນທີ

ບັນດາຜູ້ຕິດຕາມແມ່ນ້ຳຂອງ ໄດ້ລາຍງານ ຜົນການສັງເກດການເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບ ຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້າ

ທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ, ວັນທີ 22 ສິງຫາ 2022 - ອີງຕາມຜົນໄດ້ຮັບເບື້ອງຕົ້ນ ຂອງບົດລາຍງານສະບັບໜຶ່ງ ຂອງ ຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ (ຄມສ) ທີ່ໄດ້ເຜີຍແຜ່ໃນທ້າຍອາທິດຜ່ານມາ ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ໂຄງການຜະລິງງານ ທາງນ້ຳ 2 ໂຄງການ ລຽບຕາມແມ່ນ້ຳທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບ ການໄຫຼຂອງນ້ຳ, ການຕົກຕະກອນ ແລະ ການປະມົງ ເຊິ່ງສາມາດວັດແທກໄດ້ ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ.

ທີມງານນານາຊາດ ທີ່ເຮັດວຽກໃຫ້ ແຜນງານຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມ (JEM) ຂອງ ຄມສ ໄດ້ທົດສອບ ຂະບວນການຕິດຕາມ ສະພາບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ ໂດຍການວັດແທກ 5 ຕົວຊີ້ວັດຕົ້ນຕໍຂອງ ຄື: ອຸທິກກະສາດ, ຕະກອນ, ຄຸນນະພາບນ້ຳ, ນິເວດວິທະຍາທາງນ້ຳ ແລະ ການປະມົງ ໃນໄລຍະໜຶ່ງປີທີ່ຜ່ານມາ. ຈາກຂໍ້ມູນຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກ ການຕິດຕາມດັ່ງກ່າວ ໃນໄລຍະໜຶ່ງປີ ຖືວ່າຍັງໄວຫຼາຍໂພດ ທີ່ຈະສະຫຼຸບຜົນຕ່າງໆໄດ້.

ໂດຍການທົດສອບສິ່ງດັ່ງກ່າວມານີ້ ຢູ່ໂຄງການຜະລິງງານທາງນ້ຳ 2 ແຫ່ງ ທີ່ຂ້ອນຂ້າງໃໝ່ ກໍຄື ໂຄງການດອນສະໂຮງ ແລະ ໂຄງການໄຊຍະບູລີ ນັ້ນ, ຄມສ ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອສ້າງ ວິທີການຕິດຕາມ ແລະ ມາດຕະຖານການຕິດຕາມຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ແກ່ບັນດາຜູ້ຜະລິດຜະລິງງານທາງນ້ຳ ລຽບຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມ ໃນອະນາຄົດ.

ໃນຈຳນວນ ຜົນໄດ້ຮັບ ທີ່ຜັນເຕັ້ນທີ່ສຸດນັ້ນ, ທີມງານຕິດຕາມ ໄດ້ສັງເກດເຫັນວ່າ ລັກສະນະຂອງປະລິມານນ້ຳໄຫຼ ໂດຍລວມແລ້ວ ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ. ສຸຂະພາບດ້ານນິເວດວິທະຍາຂອງແມ່ນ້ຳແຫ່ງນີ້ ແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບ “ດີ” ຢູ່ເຂດເທິງເຂື່ອນ, ຢູ່ໃນລະດັບ “ປານກາງ” ໃນເຂດກັກຂັງນ້ຳຂອງເຂື່ອນ ແລະ ຢູ່ໃນລະດັບ “ປານກາງ” ຢູ່ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນຂອງທັງສອງເຂື່ອນນັ້ນ. ຄຸນນະພາບນ້ຳ ຍັງຄົງຢູ່ ໃນ “ເກນທີ່ເປັນມິດຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງມະນຸດ”. ໃນເຂດກັກຂັງນ້ຳຂອງເຂື່ອນນັ້ນ ບໍ່ປາກົດມີຫຼັກຖານສະແດງເຖິງ ຊັ້ນນ້ຳ ເຊິ່ງສາມາດ ກະທົບຕໍ່ກັບ ຄຸນນະພາບນ້ຳ ແລະ ການປະມົງ. ຫຼັງຈາກທີ່ ນ້ຳໄຫຼຜ່ານເຂື່ອນເລົ່ານັ້ນແລ້ວ, “ມັນມີຫຼັກຖານໜ້ອຍດຽວ ທີ່ສະແດງ ໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການປ່ຽນແປງໃນທາງດ້ານ ຄຸນນະພາບນ້ຳຢູ່ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນ”.

ບັນດາຜູ້ຕິດຕາມ ຍັງໄດ້ກວດພົບ ລະດັບນ້ຳທີ່ຂຶ້ນລົງແຕ່ລະວັນ ຢູ່ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນໂຄງການໄຊຍະບູລີ ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງອາດກະທົບ ກັບ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວມານີ້ ບໍ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນຢູ່ ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນດອນສະໂຮງ. ທີມງານຕິດຕາມ ສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມ ຍັງໄດ້ສັງເກດເຫັນເຖິງ ລັກສະນະໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນ ໃນປີ 2018 ຄື: ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງຕະກອນ ແລະ ປະລິມານຂອງຕະກອນ ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງເປັນຕະກອນ ທີ່ພັດພາເອົາ ສານອາຫານລ້ຽງຊີວິດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ແຄມຝັ່ງແມ່ນ້ຳ ໜັ້ນທ່ຽງ. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ການຫຼຸດລົງ ດັ່ງກ່າວມານີ້ “ຍັງອາດເປັນຍ້ອນ ການກັກເກັບຕະກອນ ຂອງບັນດາໂຄງການຜະລິງງານນ້ຳ ທັງຢູ່ ລຽບຕາມ ແມ່ນ້ຳສາຂາ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາຍຫຼັກ”.

ທ້າຍສຸດແລ້ວ, ທີມງານນີ້ ຍັງໄດ້ສັງເກດເຫັນເຖິງ ການປ່ຽນແປງບາງອັນ ໃນທາງດ້ານ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງປາ ຢູ່ເຂດເທິງເຂື່ອນ ໄຊຍະບູລີ ເຊິ່ງມີລະດັບຄົງທີ່ ແຕ່ປີ 2017 ເຖິງປີ 2019 ແຕ່ວ່າ ຫຼຸດລົງ ໃນປີ 2020. ຢູ່ເຂດລຸ່ມອ່າງເກັບນ້ຳນັ້ນ, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ

ຂອງປາ ແມ່ນຍັງຢູ່ໃນລະດັບສູງ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມກັນ, ການຫາປາ ປາກົດວ່າຄົງທີ່ ເຊິ່ງມີມູນຄ່າສູງສຸດ ໃນປີ 2017, ມີມູນຄ່າຕໍ່າລົງ ໃນລະຫວ່າງປີ 2018-2019 ແລະ ສູງຂຶ້ນອີກເທື່ອໜຶ່ງ ໃນປີ 2020. ເຂດອ້ອມແອ້ມເຂື່ອນດອນສະໂຮງນັ້ນ, ບັນດາຜູ້ຕິດຕາມ ໄດ້ສັງເກດເຫັນ ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ເຂົ້າໃຈຍາກ ກໍ່ຄືວ່າ: ໃນໄລຍະເວລາຫຼາຍປີນັ້ນ, ການຫາປາ ໄດ້ຫຼຸດລົງ ໃນເຂດພາກເໜືອຂອງປະເທດກຳປູເຈຍ ແຕ່ເຫັນວ່າ ມັນເພີ່ມຂຶ້ນ ຢູ່ເຂດທາງລຸ່ມເຂື່ອນ ທີ່ຕິດຈອດກັບເຂື່ອນນັ້ນ.

ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ຜົນໄດ້ຮັບເລົ່ານີ້ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກ ຮອບວຽນການຕິດຕາມ ຮອບວຽນດຽວ; ສະນັ້ນ ທີມງານຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມ ຈຶ່ງແນະນຳໃຫ້ຕິດຕາມ ໃນໄລຍະສອງ-ສາມປີຕໍ່ໄປ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ “ບົດສະຫຼຸບທີ່ໜັກແໜ້ນ” ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຂອງ ການພັດທະນາພະລັງງານທາງນໍ້າ ແລະ ຄວາມກົດດັນອື່ນໆຈາກມະນຸດ.

“ພວກເຮົາຕ້ອງເຂົ້າໃຈເຖິງ ຂອບເຂດຂອງບັນຫາທ້າທາຍຂອງພວກເຮົາ ແລະ ຊອກຫາວິທີການທີ່ມີປະສິດທິພາບທີ່ສຸດ ເພື່ອວັດແທກມັນ” ກ່າວໂດຍ ຫົວໜ້າກອງເລຂາ ຄມສ ທ່ານ ດຣ. ອານຸລັກ ກົດຕິຄຸນ. “ເຖິງແມ່ນວ່າ ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຜົນກະທົບຈຳນວນໜຶ່ງ ຈາກການຜະລິດພະລັງງານທາງນໍ້າ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ວ່າ ມັນໄວໂພດທີ່ຈະກ່າວອ້າງວ່າ ຜົນກະທົບທັງໝົດ ເກີດຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້າ. ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາອື່ນໆ ກໍ່ເປັນປັດໄຈໜຶ່ງເຊັ່ນກັນ”.

ໂດຍລວມແລ້ວ, ບົດລາຍງານ ການຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມ ສະບັບນີ້ ແມ່ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ຄວາມພະຍາຍາມລວມຂອງ ຄມສ ເຊິ່ງຕາງໜ້າໃຫ້ ບັນດາປະເທດສະມາຊິກ ກໍ່ຄື ປະເທດກຳປູເຈຍ, ປະເທດລາວ, ປະເທດໄທ ແລະ ປະເທດຫວຽດນາມ ເພື່ອ **ຊອກຫາຈຸດສົມດູນ:** ລະຫວ່າງ ຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທາງສັງຄົມ ຈາກພະລັງງານທາງນໍ້າ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງອຸດສາຫະກຳນີ້ ຕໍ່ກັບ ບໍ່ສະເພາະແຕ່ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຕໍ່ກັບ ຄອບຄົວຊາວປະມົງ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ຫຼາຍລ້ານຄອບຄົວ ທີ່ເພິ່ງພາແມ່ນໍ້າຂອງ ເພື່ອຫາລ້ຽງຊີວິດຂອງພວກເຂົາ.

ສຳລັບ **ໂຄງການທົດລອງຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມນີ້**, ທີມງານຜູ້ຕິດຕາມທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ໄດ້ທົດລອງ ຂະບວນການຂອງພວກເຂົາ ເປັນເວລາປະມານໜຶ່ງປີ ຫຼັງຈາກທີ່ ພະຍາດໂຄວິດ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຊັກຊ້າຫຼາຍ. ບົດລາຍງານຂອງພວກເຂົາ ອາດຈະກາຍມາເປັນ ພື້ນຖານສຳລັບ ນະໂຍບາຍ ແລະ ວຽກງານຕິດຕາມ ໃນອະນາຄົດ. ດັ່ງທີ່ບົດລາຍງານເອງ ໄດ້ລະບຸໄວ້ນັ້ນ, ຜົນໄດ້ຮັບຂອງພວກເຂົາ ສາມາດນຳໄປປັບໃຊ້ກັບ ບັນດາໂຄງການພະລັງງານທາງນໍ້າ ໃນອະນາຄົດ ໃນທາງດ້ານ “ການກຳນົດຈຸດກໍ່ສ້າງ ແລະ ການອອກແບບ, ການພະຍາກອນ ການປ່ຽນແປງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການ, ການພັດທະນາ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ການປະເມີນ ມາດຕະຖານຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ມາດຕະການຄຸ້ມຄອງ”. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ມັນຍັງສາມາດໃຊ້ເປັນ “ພື້ນຖານສຳລັບ ການສົນທະນາໃນທາງສ້າງສັນ” ລະຫວ່າງ ບັນດາຊຸມຊົນແຄມຝັ່ງນໍ້າ ແລະ ບັນດາສະມາຊິກຂອງ ຄມສ.

ໃນຈຳນວນ ບັນດາຄຳແນະນຳ ຫຼາຍສິບຂໍ້ ສຳລັບ ຄມສ, ບັນດາປະເທດສະມາຊິກ ແລະ ບັນດາຜູ້ຜະລິດພະລັງງານທາງນໍ້ານັ້ນ, ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ໄດ້ແນະນຳໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ກັບດ້ານ ອຸທິກກະສາດ, ຕະກອນ ແລະ ການປະມົງ. ພວກເຂົາຄວນຮ່ວມກັນນຳສະເໜີ “ເປົ້າໝາຍ ຫຼື ຂໍ້ຈຳກັດ ຕໍ່ກັບ ອັດຕາຂອງການປ່ຽນແປງລະດັບນໍ້າ” ໃນລຳແມ່ນໍ້າຂອງ; ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ລະບົບສື່ສານ-ແຈ້ງເຕືອນສູນກາງ; ຮ່ວມກັນເປີດປະຕູປອຍນໍ້າລະດັບຕໍ່າ ສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງຕະກອນ ແລະ ໃນກໍລະນີຂອງດອນສະໂຮງນັ້ນ ໃຫ້ລອກຄອງທາງເຂົ້າຂອງທາງຜ່ານຂອງປາ ໃຫ້ເລິກລົງ ແລະ ປັບປຸງຄອງນໍ້າຂອງມັນ.

ສຳລັບໂຄງການໃນອະນາຄົດນັ້ນ, ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ໄດ້ຮຽກຮ້ອງເຖິງ “ການຕິດຕາມນໍ້າ ຢ່າງເປັນລະບົບ ໃນທຸກໆໄລຍະຂອງການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຜະລິດພະລັງງານທາງນໍ້າ ເພື່ອວ່າຈະສາມາດດຳເນີນການ ຢ່າງເໝາະສົມ ຖ້າຫາກວ່າ ສະພາບຄຸນນະພາບນໍ້າ ເກີດບໍ່ດີຂຶ້ນ”.

ຄມສ ຍັງກຳລັງສົນທະນາກ່ຽວກັບ ວິທີທີ່ຈະລວມເອົາການຕິດຕາມສິ່ງແວດລ້ອມຮ່ວມ ເຂົ້າເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນ ຕາໜ່າງຕິດຕາມ ແມ່ນ້ຳຫຼັກ ທີ່ຫາກໍ່ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາໃໝ່ນັ້ນ ເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານ ການຕິດຕາມໄລຍະຍາວ, ການລາຍງານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຮູບ ແບບໃໝ່ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນ ເພື່ອປົກປ້ອງແມ່ນ້ຳຂອງ.

ຂໍ້ມູນສຳລັບບັນນາທິການຂ່າວ:

ຄມສ ແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງ ລະຫວ່າງລັດຖະບານ ເພື່ອການປົກສາຫາລື ແລະ ການຮ່ວມມືລະດັບພາກພື້ນ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ຕອນລຸ່ມ. ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ 1995 ຕາມສັນຍາແມ່ນ້ຳຂອງ ລະຫວ່າງ ປະເທດກຳປູເຈຍ, ປະເທດລາວ, ປະເທດໄທ ແລະ ປະເທດຫວຽດນາມ. ອົງການດັ່ງກ່າວນີ້ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນກົນໄກລະດັບພາກພື້ນ ເພື່ອການຮ່ວມມື ກ່ຽວກັບນ້ຳ ແລະ ທັງເປັນສູນ ກາງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ເພື່ອການພັດທະນາຢ່າງຍືນຍົງ ໃນພາກພື້ນນີ້.

ຖ້າຕ້ອງການຂໍ້ມູນເພີ່ມຕື່ມ, ກະລຸນາຕິດຕໍ່:

ທ່ານ ໂສພຽກ ແມ, ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ

ກອງເລຂາ ຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ

ອີເມວ: sopheak@mrcmekong.org

ມືຖື: +856-20-77779168

###